

نقش شایستگی های حرفه ای معلمان در پیش بینی انگیزش و پیشرفت تحصیلی از دیدگاه دانش آموزان دوره متوسطه دوم شهر نورآباد

مدینه نظری^۱

^۱ کارشناس ارشد علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نورآباد ممسنی، ایران

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی نقش شایستگی های حرفه ای معلمان در پیش بینی انگیزش و پیشرفت تحصیلی از دیدگاه دانش آموزان دوره متوسطه دوم شهر نورآباد بود. روش تحقیق، از نوع همبستگی بود. جامعه آماری، مشتمل بر کلیه دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر نورآباد به تعداد ۲۳۲۰ نفر بود که براساس جدول کرجسی و مورگان و به روش نمونه گیری طبقه ای متناسب، ۳۳۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه شایستگی های حرفه ای معلمان ملانی نژاد (۱۳۹۱)، پرسشنامه انگیزش تحصیلی مکاینرنی (۱۹۹۲)، و معدل پایان سال قبلی برای سنجش پیشرفت تحصیلی بود. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون، آزمون t و نرم افزار SPSS استفاده گردید. براساس یافته های تحلیل رگرسیون، ابعاد شایستگی شناختی، نگرشی- رفتاری و مدیریتی توان پیش بینی انگیزش و پیشرفت تحصیلی را دارا بودند. همچنین، نتایج بدست آمده نشان داد که بین ابعاد شایستگی های حرفه ای معلمان با انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد ($p \leq 0/01$) و بین دیدگاه های دانش آموزان دختر و پسر در برخورداری معلمان از شایستگی های حرفه ای و برخورداری دانش آموزان از انگیزش تحصیلی اختلاف معناداری وجود داشت.

واژه های کلیدی: شایستگی های حرفه ای، انگیزش تحصیلی، پیشرفت تحصیلی، دانش آموزان.

مقدمه

آموزش و پرورش مناسب و شایسته، به عنوان یکی از مهم ترین و گسترده ترین سازمان های اجتماعی، نقش بسیار مهمی در فرایند جامعه پذیری و اجتماعی کردن اعضای جامعه ایفا می کند. این مسأله به ویژه در دانش آموزان دوره متوسطه از اهمیت خاصی برخوردار می گردد. در این میان، پیشرفت و انگیزش تحصیلی، یکی از متغیرهای مهم مورد توجه متخصصان امر آموزش و پرورش و خانواده بوده و لذا بررسی عوامل مؤثر بر و شناخت راه های افزایش آن ها به عنوان یکی از اولویت های اساسی تحقیقات آموزشی بسیار با اهمیت و ضروری است (مهاجری و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۹). از دیدگاه عطایی کچویی و همکاران (۱۳۹۷)، به طور کلی، شواهد حاکی از آن است که امروزه یکی از دغدغه ها و نگرانی های مهم و اساسی خانواده ها و سیستم های آموزشی، پیشرفت و انگیزش تحصیلی دانش آموزان است. پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان، یکی از مهم ترین ملاک های ارزیابی عملکرد معلمان و سیستم آموزشی محسوب می شود که نقش مهمی در انگیزش، رشد و پیشرفت افراد و جامعه دارد (عبداللهی و همکاران، ۲۰۱۴: ۹). پیشرفت تحصیلی، به توانایی آموخته شده یا اکتسابی فرد در موضوعات آموزشی اطلاق می شود که به وسیله آزمون های فراگیری استاندارد شده یا آزمون های معلم ساخته اندازه گیری می شود (آقایی و همکاران، ۱۳۹۶: ۷۳).

موضوع انگیزش، نیز همواره از محورهای اساسی تعلیم و تربیت بوده و در فرایندهای یادگیری و پیشرفت تحصیلی و عملکرد شناختی نیز نقش به سزایی دارد (کلارک و شروت^۱، ۲۰۱۰: ۲۰). در این راستا، نوده رنجبر و همکاران (۱۳۹۷)، بیان داشتند که افت و نبود انگیزش تحصیلی از دیرباز مورد توجه سیاست گذاران، برنامه ریزان آموزشی، مسئولان آموزشی و خانواده ها بوده است و بر این اساس، خانواده ها و نظام های آموزشی همواره به دنبال راهکارها و شیوه های مختلفی جهت ایجاد انگیزش و بهبود پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بوده اند. اما با این وجود، یافته های پژوهشی حاکی از افت تحصیلی و انگیزش پایین و در نتیجه وضعیت نامناسب دانش آموزان ایرانی دارد. همچنین، یافته های مطالعات بین المللی پرلز^۲ نیز بیانگر ضعف نسبی نظام آموزشی و توانایی پایین دانش آموزان ایرانی است (کریمی^۳، ۲۰۰۵: ۴۵). انگیزش پیشرفت تحصیلی، عبارت است از گرایشی همه جانبه به ارزیابی عملکرد خود با توجه به عالی ترین معیارهای تلاش برای موفقیت در عملکرد و برخورداری از لذتی که با موفقیت در عملکرد همراه است (شریعتمدار و نعیمی، ۱۳۹۴: ۱۹۳). از اینرو، همانطور که البوت^۴ (۲۰۱۰)، اظهار داشت با توجه به اهمیت انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در رشد و موفقیت فرد و جامعه، بررسی عوامل مؤثر بر آن، نظیر نقش شایستگی های معلمان، از اهمیت بسیار زیادی برخوردار می باشد. بنابراین، باید معلمان را برای کسب شایستگی های حرفه ای^۵ آماده کرد (گودلد^۶، ۲۰۰۸). زیرا هنگامی که معلمان مهارت های مورد نیاز حرفه معلمی، تخصص و توانایی لازم و کافی را داشته باشند، می توانند از مهارت ها، دانش و تخصص خود در فرایند آموزش استفاده کرده و به این ترتیب زمینه مساعدی را برای پیشرفت تحصیلی بیشتر دانش آموزان فراهم کنند (تقی پور و همکاران، ۱۳۹۶: ۱). در این راستا، نبود معلمان شایسته در دستگاه تعلیم و تربیت موجب کاهش چشمگیر اثربخشی این نظام و در نتیجه افت شدید انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و به تبع آن مشکلات بیشتر آموزش پرورش می شود (دیبايي و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۱۰). بنابراین، امروزه، تعلیم و تربیت افراد در جامعه به معلمانی با انگیزه، شایسته و کارا نیاز دارد (تقی پور، ۱۳۹۲: ۷۲). هرچند

^۱. Clark & Schroth

^۲. Pirls

^۳. Karimi

^۴. Elliott

^۵. Professional Competencies

^۶. Goodlad

اقدامات انجام شده پیرامون موضوع تربیت معلم و افزایش کیفیت تدریس معلم، از موضوعات مهمی است که اغلب کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه به آن پرداخته‌اند؛ لیکن نتایج پژوهش‌های انجام شده در ایران در طول سال‌های ۱۳۷۳ الی ۱۳۹۷ نشان می‌دهد مشکلات و ضعف‌های اساسی در برنامه‌ی درسی موجود مراکز تربیت معلم کشور وجود دارد و این برنامه نتوانسته حرفه‌مندی‌های لازم را در معلمان به وجود آورد (یعقوبی و قلی‌پور مقدم، ۱۳۹۱: ۳۵). از جهت دیگر، تحقیقات علمی بیانگر آن است که شناسایی و تعیین ویژگی‌ها و شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان کار آسانی نیست، چرا که اجتماعات و اقشار گوناگون اجتماعی، با فلسفه‌ها و دیدگاه‌های مختلف، انتظارات متفاوتی از معلمان دارند و تغییرات سریع علوم و تکنولوژی نیز شایستگی‌های مورد نیاز معلمان برای انجام وظایف‌شان را دچار تغییر و تحول می‌نماید (عبدالهی و همکاران، ۲۰۱۴: ۹). بر این اساس، بررسی و تعیین نقش شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی افراد که از یک سو، بیانگر شرایط حاکم بر نظام آموزشی کشور می‌باشد و از سوی دیگر یکی از عوامل مؤثر بر موفقیت سیستم آموزشی و در نتیجه عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان هستند، بسیار ضروری است. بنابراین در این راستا، و با بررسی ادبیات و پیشینه‌های نظری و تجربی پیرامون موضوع که حاکی از عدم انجام پژوهشی جامع پیرامون نقش شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان در انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه‌ی دوم شهر نورآباد می‌باشد، پژوهش حاضر درصدد پاسخگوئی به این سؤال اساسی است که آیا شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و مؤلفه‌های آن قادر به پیش‌بینی انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم شهر نورآباد در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ می‌باشند؟ و اینکه آیا رابطه‌ای بین شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان با انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان وجود دارد یا خیر؟ به این منظور هدف از اجرای این پژوهش، بررسی نقش شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان در پیش‌بینی انگیزش و پیشرفت تحصیلی از دیدگاه دانش‌آموزان بود.

پیشینه‌ی پژوهش

براساس ادبیات و پیشینه‌ی نظری، به نظر می‌رسد پیرامون موضوع پیش روی، پژوهش‌های چندانی صورت نگرفته است و آنچه مشاهده می‌شود، به جنبه‌ی خاصی از این موضوع اختصاص دارد که در ذیل به تعدادی از آن‌ها اشاره خواهیم کرد. مطهری‌نژاد و فاتحی‌چنار (۱۳۹۶)، نیز در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بین شایستگی‌های شناختی، عاطفی و مهارتی دبیران ریاضی با پیشرفت تحصیلی ریاضی دانش‌آموزان رابطه‌ی مثبت معناداری وجود دارد و میزان این رابطه در مدارس خاص بیشتر است. همچنین، مشخص شد که شایستگی‌های مهارتی دبیران در مدارس عادی و شایستگی‌های عاطفی دبیران در مدارس خاص، پیشرفت تحصیلی ریاضی دانش‌آموزان را پیش‌بینی می‌کنند. تقی‌پور و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که میان استانداردهای حرفه‌ی معلمی (دانش‌ها، مهارت‌ها و توانایی‌های حرفه‌ای معلمان) با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. نتایج بدست آمده از پژوهش براری و همکاران (۱۳۹۴)، نشان داد که طراحی و اجرای طرح درس روزانه، به کارگیری روش‌های تدریس فعال، استفاده از ابزار و وسایل دیداری و شنیداری، اجرای ارزشیابی توصیفی و برقراری ارتباط مؤثر معلم با فراگیران در فرآیند یاددهی - یادگیری بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دوره‌ی ابتدایی در حد زیاد مؤثر است. مهاجری و همکاران (۱۳۹۱)، در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که رابطه‌ی معناداری بین قابلیت‌های حرفه‌ای معلمان در شش مؤلفه با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان وجود دارد و هر شش مؤلفه توانستند ۰/۴۸ از تغییرات پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را پیش‌بینی کنند. عریضی و همکاران (۱۳۸۶)، نیز در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که از میان رفتارهای مرتبط با سرزندگی معلم، اشتیاق معلم، حمایت استقلالی و دانش زیربنایی و از میان رفتارهای مرتبط با انگیزش درونی معلم، نیز اشتیاق معلم و تنوع روش؛ بیشتر از دیگر رفتارهای معلم، تبیین کننده‌ی سرزندگی و انگیزش درونی دانش‌آموزان هستند.

رناتا^۷ و همکاران (۲۰۱۸)، در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که نظارت و شایستگی های حرفه ای مدیران در کلیه ابعاد، نقش مهمی در انگیزش تحصیلی دانش آموزان دارد. همچنین، مشخص شد که شایستگی های حرفه ای مدیران مدارس قدرت پیش بینی انگیزش تحصیلی دانش آموزان را دارد و میان انگیزش تحصیلی دانش آموزان دختر و پسر هیچ تفاوتی وجود ندارد. وساموویبول و همکاران^۸ (۲۰۱۵)؛ به نقل از تقی پور و همکاران، (۱۳۹۶)، در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که بین استانداردهای حرفه ای معلمان و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ارتباط معناداری وجود دارد و استانداردهای حرفه ای معلمان قدرت پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را دارد. در این پژوهش مشخص شد که میان دیدگاه دانش آموزان دختر و پسر در مورد برخورداری معلمان از استانداردهای حرفه ای تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین، مشخص شد که میان استانداردهای حرفه ای معلمان تایلندی و آسه آن تفاوت معناداری وجود دارد. نتایج بدست آمده از پژوهش زولجان^۹ و همکاران (۲۰۱۱)، نیز نشان دادند که شایستگی های حرفه ای معلمان و کلیه ابعاد مربوطه با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه ای مثبت و معناداری دارد و ابعاد شایستگی های حرفه ای معلمان میزان قابل توجهی از واریانس پیشرفت تحصیلی را تبیین می کنند. آریاتامانیل^{۱۰} (۲۰۱۱)، در پژوهشی نشان داد که میان کلیه متغیرهای پژوهش ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین، میان خودپنداره تحصیلی، انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در بین دانش آموزان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود داشت. بلوسا و آزالینا^{۱۱} (۲۰۱۰)، در پژوهش های خود بیان داشتند که شایستگی های حرفه ای معلمان نقش بسیار مهمی در موفقیت سیستم آموزشی و پیشرفت دانش آموزان دارد و مقدار زیادی از واریانس پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را پیش بینی می کند. بیرینگهام^{۱۲} و همکاران (۲۰۰۹)، در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که میان شایستگی های حرفه ای معلمان و ابعاد آن با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین، مشخص شد که بین ابعاد شایستگی های حرفه ای معلمان از دیدگاه دانش آموزان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود ندارد.

روش شناسی پژوهش

الف) جامعه آماری، نمونه و روش اجرای پژوهش

پژوهش حاضر از نظر از نظر هدف، کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده ها از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری پژوهش، شامل کلیه دانش آموزان دختر و پسر دوره دوم متوسطه شهر نورآباد در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ می باشد، که تعداد آنان ۲۳۲۰ نفر می باشد که بر اساس روش نمونه گیری تصادفی ساده و با استفاده از جدول مورگان ۳۳۰ نفر از دانش آموزان به عنوان نمونه آماری انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند.

ب) ابزار سنجش

الف) پرسشنامه شایستگی های حرفه ای معلمان

^۷ . Renata

^۸ . vasamavibowl & et. al

^۹ . Zuljan

^{۱۰} . Areepattamannig

^{۱۱} . Belousa & Ūzuliņa

^{۱۲} . Brigham

برای سنجش متغیر شایستگی های حرفه ای معلمان، از پرسشنامه ی استاندارد ملائی نژاد (۱۳۹۱)، که شامل مؤلفه های ۳ گانه ی: شایستگی شناختی، نگرشی و مدیریتی و در برگیرنده ی ۳۹ ماده (گویه) می باشد، استفاده به عمل آمده است. این پرسشنامه به گونه ای تفکیکی و با استفاده از مقیاس پنج درجه ای لیکرت (خیلی کم تا خیلی زیاد)، میزان شایستگی های حرفه ای معلمان را مورد سنجش قرار می دهد (بابایی، ۱۳۹۳). روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه در پژوهش ملائی نژاد (۱۳۹۱)، براساس نظرخواهی از اساتید و متخصصان آموزشی مورد تأیید قرار گرفت. برای بررسی پایایی پرسشنامه، نیز این پرسشنامه در یک مطالعه مقدماتی بر روی ۳۲ نفر اجرا گردید و میزان پایایی مؤلفه های شایستگی شناختی- مهارتی، ۰/۹۱؛ شایستگی نگرشی- رفتاری ۰/۹۰ و شایستگی مدیریتی به ترتیب برابر با ۰/۹۱، ۰/۹۰ و ۰/۹۰ و برای کل پرسشنامه نیز پایایی ۰/۹۶ بدست آمد.

ب) پرسشنامه ی انگیزش تحصیلی

برای سنجش متغیر انگیزش تحصیلی دانش آموزان از پرسشنامه ی استاندارد مک اینرنی (۱۹۹۲)، استفاده شده است که در سال ۲۰۰۵ نیز، در پژوهش علی و مک اینرنی، مورد ویرایش قرار گرفته و مشتمل بر ۴۳ سؤال می باشد. این پرسشنامه، شامل ۴ هدف اصلی است که ۴ هدف سطح بالاتر را می سنجد و عبارتند از: گرایش به توانایی، عملکرد، هدف اجتماعی، و هدف بیرونی. هریک از این ۴ هدف سطح بالاتر نیز به دو هدف جزئی تقسیم می شوند که عبارتند از: گرایش به توانایی (انجام تکلیف، تلاش)، عملکرد (رقابت، و شهرت طلبی)، هدف اجتماعی (وابستگی اجتماعی و نوع دوستی)، و هدف بیرونی (تشویق و جایزه). شایان ذکر است که برای سنجش سؤالات نیز از طیف ۵ درجه ای لیکرت (از کاملاً مخالف با نمره ی ۱ تا کاملاً موافق با نمره ی ۵) استفاده شده است. روایی سازه و محتوایی پرسشنامه ی انگیزش تحصیلی در پژوهش علی و مک اینرنی (۲۰۰۵)، مورد تأیید قرار گرفته است. در پژوهش برزگر و همکاران (۱۳۹۳)، نیز روایی محتوایی این پرسشنامه در حد مطلوب تعیین و گزارش شد. علی و مک اینرنی (۲۰۰۵)، ضریب پایایی را برای این پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ محاسبه و ضریب آلفای کرونباخ را برای عامل تکلیف، ۰/۶۷؛ عامل تلاش، ۰/۸۲؛ رقابت ۰/۷۴؛ شهرت طلبی، ۰/۸۰؛ وابستگی اجتماعی، ۰/۶۹؛ نوع دوستی، ۰/۷۱؛ تشویق، ۰/۸۱؛ و جایزه، ۰/۸۰ گزارش کردند.

ج) پیشرفت تحصیلی

برای سنجش میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، نیز از معدل پایان نیمسال دوم سال قبل - که از طریق کارنامه ی موجود در رایانه ی مدارس احصاء گردید و مورد سنجش قرار گرفت - به عنوان ملاک عملکرد تحصیلی استفاده گردیده است.

ج) روایی و پایایی ابزار سنجش

اگرچه در پژوهش حاضر از پرسشنامه های استاندارد که قبلاً روایی و پایایی آن ها توسط سایر محققان مورد آزمون قرار آزمون و تأیید قرار گرفته بود، اما مجدداً از طریق نظرخواهی از صاحب نظران و کارشناسان حوزه های مدیریت، روایی صوری و محتوایی مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن ها نیز از طریق آزمون کرونباخ مورد سنجش قرار گرفت و برای هر دو پرسشنامه ی شایستگی های حرفه ای و انگیزش تحصیلی به ترتیب مقدار آلفای ۰/۸۱ و ۰/۸۳ بدست آمد و مشخص گردید که پرسشنامه های مورد استفاده از ضریب اعتبار قابل قبولی برخوردار هستند.

د) روش تجزیه و تحلیل آماری

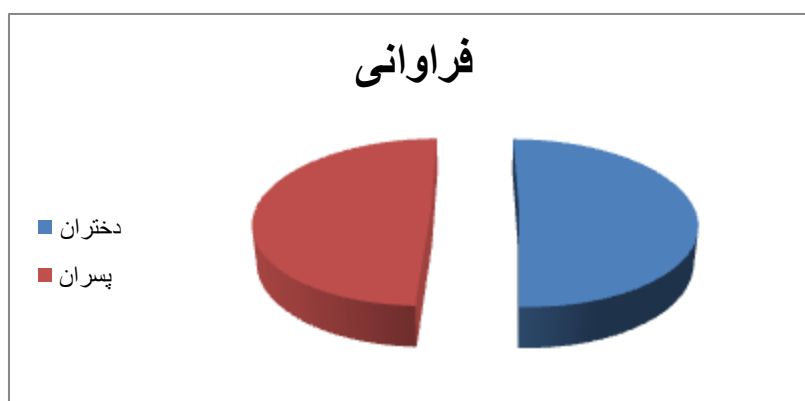
روش آماری در این پژوهش با توجه به فرضیه های پژوهش، آمار توصیفی، شامل فراوانی، میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی نیز شامل آزمون کلومگروف- اسمیرنف، تحلیل رگرسیون چندمتغیره همزمان، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون t با دو نمونه ی مستقل می باشد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش در دو بخش ارائه می‌شود: ابتدا طی جدول‌های شماره‌ی ۱ الی ۴، داده‌های حاصله از آمار توصیفی ارائه می‌شود و سپس داده‌های مربوط به فرضیه‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرند. در این قسمت، توزیع فراوانی، درصد و درصد تراکمی مربوط به جنسیت دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم شهر نورآباد ممسنی در قالب جدول شماره‌ی (۱) ارائه و توضیحات لازم بیان شده است.

جدول ۱- توزیع فراوانی نمونه بر حسب جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تراکمی
دختران	۱۶۷	۰/۵۱	۰/۵۱	۰/۵۱
پسران	۱۶۳	۰/۴۹	۰/۴۹	۱۰۰/۰
تعداد کل	۳۳۰	۱۰۰	۱۰۰	

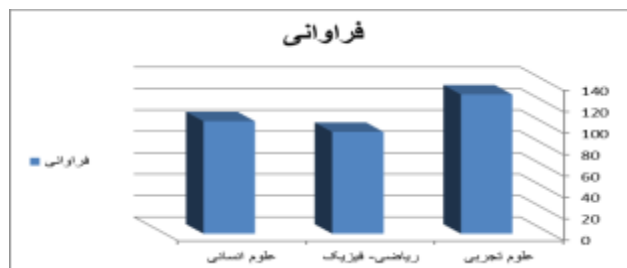

شکل ۱- توزیع فراوانی مربوط به متغیر جنسیت دانش‌آموزان

براساس جدول شماره‌ی (۱)، مشخص می‌گردد که ۱۶۷ نفر از افراد نمونه‌ی مورد مطالعه (۰/۵۱٪) مربوط به دانش‌آموزان دختر و ۱۶۳ نفر (۰/۴۹٪) نیز مربوط به دانش‌آموزان پسر می‌باشد.

جدول ۲- توزیع فراوانی نمونه بر حسب رشته‌ی تحصیلی

رشته‌ی تحصیلی	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تراکمی
علوم تجربی	۱۳۰	۰/۳۹	۰/۳۹	۰/۳۹
ریاضی - فیزیک	۹۵	۰/۲۹	۰/۲۹	۰/۶۸
علوم انسانی	۱۰۵	۰/۳۲	۰/۳۲	۱۰۰/۰
تعداد کل	۳۳۰	۱۰۰	۱۰۰	

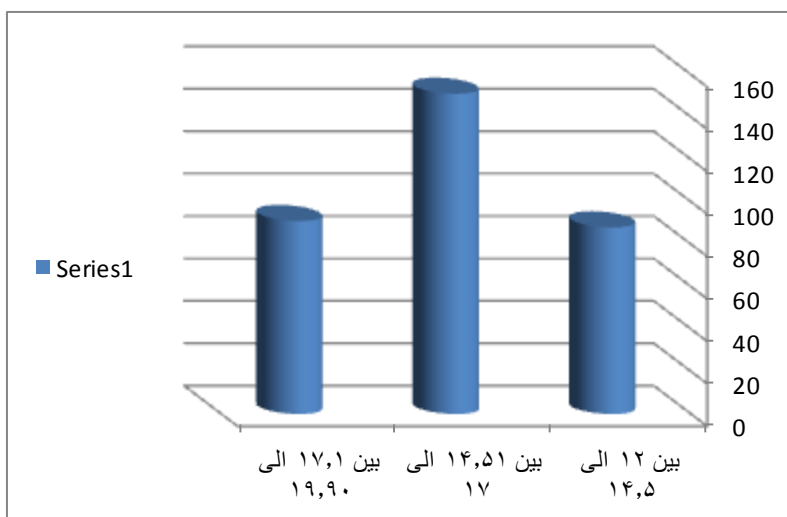

شکل ۲- توزیع فراوانی مربوط به متغیر رشته‌ی تحصیلی دانش‌آموزان

براساس جدول شماره‌ی (۲)، مشخص می‌گردد که ۱۳۰ نفر از افراد نمونه‌ی مورد مطالعه (۰/۳۹٪) در رشته‌ی تحصیلی علوم تجربی مشغول به تحصیل بوده‌اند که بیشترین درصد را به خود نسبت داده‌اند. همچنین، مشخص شد که ۹۵ نفر (۰/۲۹٪) از دانش‌آموزان در رشته‌ی ریاضی- فیزیک و ۱۰۵ نفر (۰/۳۲٪) نیز در رشته‌ی علوم انسانی مشغول به تحصیل بوده‌اند.

جدول ۳- توزیع فراوانی نمونه بر حسب معدل پایان نیمسال دوم سال قبل دانش‌آموزان

معدل	فراوانی	درصد فراوانی
بین ۱۲ الی ۱۴/۵	۸۸	۰/۲۷
بین ۱۴/۵۱ الی ۱۷	۱۵۱	۰/۴۶
بین ۱۷/۱ الی ۱۹/۹۰	۹۱	۰/۲۷
جمع کل	۳۳۰	۱۰۰/۰

شکل ۳- توزیع فراوانی مربوط به معدل پایان نیمسال دوم سال قبل دانش‌آموزان

براساس جدول شماره‌ی (۲)، مشخص می‌گردد که ۱۵۱ نفر از افراد نمونه‌ی مورد مطالعه (۰/۴۶٪) دارای معدل بین ۱۴/۵۱ الی ۱۷ بوده‌اند که بیشترین درصد را به خود نسبت داده‌اند. ۱۷۹ نفر (۰/۵۴٪) نیز دارای معدل‌های پایین‌تر و یا بالاتر بوده‌اند.

جدول ۴- شاخص های گرایش مرکزی و پراکندگی مربوط به متغیرهای پژوهش

تعداد	داده از دست رفته	میانگین	میانه	مد	انحراف استاندارد	واریانس	کمترین مقدار	بیشترین مقدار
۳۳۰	۰	۸۲/۱۴	۸۸/۰۰	۱۱۲/۰۱	۱۴/۷۱	۱۷۷/۰۳	۶۷	۱۱۷
۳۳۰	۰	۷۹/۲۷	۷۶/۰۰	۸۹/۲۰	۱۳/۲۹	۱۴۲/۴۸	۶۸	۱۰۶

براساس میانگین متغیرهای پژوهش، می توان اذعان داشت که میزان شایستگی های حرفه ای معلمان در حد متوسط و میزان انگیزش تحصیلی دانش آموزان در سطح پایین می باشد.

در این قسمت به آزمون فرضیه های پژوهش پرداخته می شود. ابتدا قبل از آزمون فرضیه ها و برای بررسی نرمال بودن توزیع داده ها از آزمون کلوموگروف- اسمیرنف استفاده گردید که نتایج حاصله از این آزمون در جدول شماره ی (۵)، ارائه گردیده است. نتایج نشان دادند که سطح معناداری در کلیه ی متغیرهای پژوهش بزرگ تر از ۰/۰۵ می باشد. بنابراین، کلیه ی داده ها دارای توزیع نرمال می باشند و می توان برای آزمون فرضیه های پژوهش از آزمون های پارامتریک استفاده نمود.

جدول ۵- نتایج آزمون کلوموگروف- اسمیرنف برای برازندگی توزیع نرمال داده ها

متغیرها	تعداد	آماره ی کلوموگروف- اسمیرنف	سطح معناداری	نتیجه ی آزمون
شایستگی های حرفه ای	۳۳۰	۰/۰۱۱	۰/۱۴۵	داده ها نرمال است.
انگیزش تحصیلی	۳۳۰	۰/۰۱۶	۰/۱۷۳	داده ها نرمال است.

برای بررسی همگنی و ناهمگنی واریانس متغیرهای پژوهش در دو گروه دختران و پسران، نیز از آزمون لون استفاده گردید که نتایج حاصله در جدول شماره ی (۶) ارائه گردیده است. نتایج بدست آمده از این آزمون، نشان داد که سطح معناداری برای هر دو متغیر شایستگی های حرفه ای و انگیزش تحصیلی در میان دانش آموزان دختر و پسر، بیشتر از ۰/۰۵ می باشد، بنابراین می توان نتیجه گرفت که واریانس نمونه ها همگن می باشد.

جدول ۶- نتایج آزمون همگنی واریانس متغیرهای مورد مطالعه در دو گروه دختران و پسران

مقدار Leven F	سطح معناداری (sig)
۴/۶۸۹	۰/۳۶۵
۵/۱۱۷	۰/۶۵۴

فرضیه ی اصلی پژوهش: شایستگی های حرفه ای معلمان قدرت پیش بینی انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ی متوسطه ی دوم شهر نورآباد را دارد.

جدول ۷- ماتریس همبستگی مربوط به متغیرهای پژوهش

(۳)	(۲)	(۱)	
$r = ۰/۵۹^*$	$r = ۰/۵۷^*$	۱	شایستگی های حرفه ای (۱)
$r = ۰/۵۵^*$	۱	$r = ۰/۵۷^*$	انگیزش تحصیلی (۲)
۱	$r = ۰/۵۵^*$	$r = ۰/۵۹^*$	پیشرفت تحصیلی (۳)

* همبستگی در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است.

در پاسخگویی به این فرضیه، ابتدا برای بررسی میزان و نوع همبستگی بین متغیرهای پژوهش از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید (جدول شماره ۷) و داده های حاصله از این آزمون نشان داد که در سطح معناداری ۰/۰۱، بین شایستگی های حرفه ای معلمان با انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ همبستگی مثبت، مستقیم و معناداری وجود دارد. در ادامه، برای نشان دادن قدرت پیش بینی شایستگی های حرفه ای معلمان برای انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان از تحلیل رگرسیون خطی ساده استفاده گردید که نتایج آن در جداول شماره های (۸) و (۹) ارائه شده است:

جدول ۸- تحلیل رگرسیون برای پیش بینی انگیزش تحصیلی از طریق شایستگی های حرفه ای

متغیر پیش بین	B	T	R	R^2	R^2 تغییر	F	df	P
شایستگی های حرفه ای	۰/۲۹	۵/۷۰	۰/۵۷	۰/۳۲	۰/۳۲	۸۰/۲۵	۳۲۹،۱	۰/۰۰۱

جدول ۹- تحلیل رگرسیون برای پیش بینی پیشرفت تحصیلی از طریق شایستگی های حرفه ای

متغیر پیش بین	B	T	R	R^2	R^2 تغییر	F	df	P
شایستگی های حرفه ای	۰/۳۴	۴/۹۷	۰/۵۹	۰/۳۵	۰/۳۵	۷۶/۰۱	۳۲۹،۱	۰/۰۰۱

نتایج این آزمون نشان داد که متغیر مستقل شایستگی های حرفه ای معلمان حدوداً ۳۲٪ از تغییرات متغیر وابسته انگیزش تحصیلی و ۳۵٪ از تغییرات متغیر وابسته پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را در نمونه و جامعه آماری پژوهش تبیین می کند.

فرضیه ی فرعی اول: ابعاد شایستگی های حرفه ای معلمان از قدرت پیش بینی معناداری برای انگیزش تحصیلی دانش آموزان برخوردار هستند.

جدول ۱۰- تحلیل رگرسیون همزمان برای پیش بینی انگیزش تحصیلی

از طریق ابعاد شایستگی های حرفه ای معلمان

متغیرهای پیش بین	B	SE	Beta	T	P
مقدار ثابت	۱۰/۱۲	۴/۳۲	-	۴/۴۴	۰/۰۰۱
بعد شناختی	۱/۴۵	۰/۳۰۲	۰/۳۲۶	۴/۲۴	۰/۰۰۱
بعد نگرشی- رفتاری	۱/۵۲	۰/۲۹۳	۰/۱۸۷	۴/۷۱	۰/۰۰۰

بعد مدیریتی	۱/۹۶	۰/۲۸۷	۰/۲۴۶	۳/۴۹	۰/۰۰۰
توجه:	R= ۰/۵۶	R ^۲ = ۰/۳۱	ADJ. R ^۲ = ۰/۳۱۶		

برای نشان دادن قدرت پیش بینی ابعاد شایستگی های حرفه ای معلمان برای انگیزش تحصیلی دانش آموزان از تحلیل رگرسیون چندمتغیره ی همزمان استفاده گردید که نتایج آن در جدول شماره ی (۱۰) ارائه گردیده است. نتایج حاصله از این آزمون نشان داد که ابعاد ۳ گانه ی شایستگی های حرفه ای (شایستگی شناختی، شایستگی نگرشی - رفتاری و شایستگی مدیریتی)، حدوداً ۰/۳۱ از واریانس انگیزش تحصیلی دانش آموزان را پیش بینی می کنند.

فرضیه ی فرعی دوم: ابعاد شایستگی های حرفه ای معلمان از قدرت پیش بینی معناداری برای پیشرفت تحصیلی دانش آموزان برخوردار هستند.

جدول ۱۱- تحلیل رگرسیون همزمان برای پیش بینی پیشرفت تحصیلی

از طریق ابعاد شایستگی های حرفه ای معلمان

متغیرهای پیش بین	B	SE	Beta	T	P
مقدار ثابت	۴/۴۰	۴/۰۱	-	۵/۳۹	۰/۰۰۱
بعد شناختی	۱/۶۳	۰/۲۱۴	۰/۲۰۱	۴/۲۱	۰/۰۰۱
بعد نگرشی - رفتاری	۰/۶۹	۰/۲۸۱	۰/۲۴۹	۳/۱۱	۰/۰۰۱
بعد مدیریتی	۱/۲۲	۰/۱۳۳	۰/۳۵۰	۴/۵۵	۰/۰۰۲
توجه:	R= ۰/۵۱	R ^۲ = ۰/۲۶	ADJ. R ^۲ = ۰/۲۶۸		

برای نشان دادن قدرت پیش بینی ابعاد شایستگی های حرفه ای معلمان برای پیشرفت تحصیلی دانش آموزان از تحلیل رگرسیون چندمتغیره ی همزمان استفاده گردید که نتایج آن در جدول شماره ی (۱۱) ارائه شده است. نتایج حاصله از این آزمون نشان داد که ابعاد ۳ گانه ی شایستگی های حرفه ای (شایستگی شناختی، شایستگی نگرشی - رفتاری و شایستگی مدیریتی)، حدوداً ۰/۲۶ از واریانس پیشرفت تحصیلی دانش آموزان را پیش بینی می کنند.

فرضیه ی فرعی سوم: بین ابعاد شایستگی های حرفه ای معلمان با انگیزش تحصیلی در دانش آموزان رابطه ی معنادار وجود دارد.

جدول ۱۲- ماتریس همبستگی ابعاد شایستگی های حرفه ای با انگیزش تحصیلی

	۱	۲	۳	۴
۱- بعد شناختی	۱			
۲- بعد نگرشی - رفتاری	۰/۵۶*	۱		
۳- بعد مدیریتی	۰/۵۴*	۰/۵۹*	۱	
۴- انگیزش تحصیلی	۰/۵۴*	۰/۵۱*	۰/۵۲*	۱

* همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است.

نتایج حاصله از آزمون همبستگی پیرسون برای این فرضیه نشان داد که در سطح معناداری ۰/۰۱، بین کلیه ابعاد شایستگی های حرفه ای (شناختی، نگرشی- رفتاری، و مدیریتی) معلمان با انگیزش تحصیلی دانش آموزان ارتباط مثبت، مستقیم و معناداری وجود دارد (جدول شماره ۱۲).

فرضیه فرعی چهارم: بین ابعاد شایستگی های حرفه ای معلمان با پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان رابطه ای معنادار وجود دارد.

جدول ۱۳- ماتریس همبستگی ابعاد شایستگی های حرفه ای با پیشرفت تحصیلی

۴	۳	۲	۱
			۱
			۱- بعد شناختی
		۱	۰/۵۱*
			۲- بعد نگرشی- رفتاری
	۱	۰/۵۴*	۰/۴۹*
			۳- بعد مدیریتی
۱	۰/۵۵*	۰/۵۳*	۰/۵۶*
			۴- پیشرفت تحصیلی

* همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است.

نتایج حاصله از آزمون همبستگی پیرسون برای این فرضیه نشان داد که در سطح معناداری ۰/۰۱، بین کلیه ابعاد شایستگی های حرفه ای (شناختی، نگرشی- رفتاری، و مدیریتی) معلمان با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ارتباط مثبت، مستقیم و معناداری وجود دارد (جدول شماره ۱۳).

فرضیه فرعی پنجم: بین دیدگاه های دانش آموزان دختر و پسر در برخورداری معلمان از شایستگی های حرفه ای تفاوت معنادار وجود دارد.

جدول ۱۴- آزمون t گروه های مستقل برای تعیین تفاوت دیدگاه های دانش آموزان دختر و پسر در مورد

برخورداری معلمان از شایستگی های حرفه ای

متغیر	جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	T	درجه آزادی	سطح دو دامنه
شایستگی های حرفه ای	دختر	۱۶۷	۱۶/۱۵	۲/۳۲	۳/۶۲۲	۳۲۸	۰/۰۰۱
	پسر	۱۶۳	۱۷/۲۰				

برای بررسی این فرضیه از آزمون t گروه های مستقل استفاده شد که نتایج حاصله در جدول شماره ۱۴، ارائه شده است. نتایج حاصله نشان داد که در مورد شایستگی های حرفه ای معلمان، مقدار t محاسبه شده برابر با ۳/۶۲ (البته با در نظر گرفتن قدر مطلق مقدار t) می باشد. از سوی دیگر، مقدار t جدول با درجه ای آزادی ۳۲۸ برابر با ۱/۹۶ می باشد. بنابراین، چون t محاسبه شده بیشتر از t جدول می باشد، پس می توان ادعا کرد که در سطح معناداری ۰/۰۰۱ فرضیه ی پژوهش مورد تأیید قرار گرفته و بنابراین بین دیدگاه های دانش آموزان دختر و پسر در برخورداری معلمان از شایستگی های حرفه ای اختلاف معناداری وجود دارد.

فرضیه‌ی فرعی ششم: بین دیدگاه‌های دانش‌آموزان دختر و پسر در برخورداری دانش‌آموزان از انگیزش تحصیلی تفاوت معنادار وجود دارد.

جدول ۱۵- آزمون t گروه‌های مستقل برای تعیین تفاوت دیدگاه‌های دانش‌آموزان دختر و پسر در مورد برخورداری آن‌ها

از انگیزش تحصیلی

متغیر	جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	T	درجه آزادی	سطح دو دامنه
انگیزش	دختر	۱۶۷	۱۸/۷۵۴	۲/۷۸۶	۳/۷۵۰	۳۲۸	۰/۰۰۱
تحصیلی	پسر	۱۶۳	۱۸/۱۲۵				

برای بررسی این فرضیه از آزمون t گروه‌های مستقل استفاده شد که نتایج حاصله در جدول شماره‌ی (۱۴)، ارائه شده است. نتایج حاصله نشان داد که در مورد انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان، مقدار t محاسبه شده برابر با ۳/۷۵ (البته با در نظر گرفتن قدر مطلق مقدار t) می‌باشد. از سوی دیگر، مقدار t جدول با درجه‌ی آزادی ۳۲۸ برابر با ۱/۹۶ می‌باشد. بنابراین، چون t محاسبه شده بیشتر از t جدول می‌باشد، پس می‌توان ادعا کرد که در سطح معناداری ۰/۰۰۱ فرضیه‌ی پژوهش مورد تأیید قرار گرفته و بنابراین بین دیدگاه‌های دانش‌آموزان دختر و پسر در برخورداری آن‌ها از انگیزش تحصیلی اختلاف معناداری وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به اهمیت و نقش مؤثر معلمان به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در تحقق اهداف کمی و کیفی آموزش و پرورش (عبداللهی و همکاران، ۲۰۱۴) و همچنین ضرورت توسعه حرفه‌ای معلمان و برخورداری آنان از شایستگی‌های مورد نیاز حرفه معلمی (طاهری و همکاران، ۲۰۱۳)، و تأثیر آن بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، در این پژوهش، ابتدا وضعیت روایی و پایایی پرسشنامه‌های شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان مشخص گردید و سرانجام، به بررسی "نقش شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان در پیش‌بینی انگیزش و پیشرفت تحصیلی از دیدگاه دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه‌ی دوم شهر نورآباد ممسنی" اقدام شد و مشخص گردید که کدام دسته از شایستگی‌های حرفه‌ای، توانایی پیش‌بینی انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را دارند.

براساس نتایج حاصله از آزمون ضریب همبستگی پیرسون، در جهت بررسی فرضیه‌ی اصلی پژوهش، مشخص شد که بین شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان با انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. سپس، براساس داده‌های بدست آمده از تحلیل رگرسیون خطی ساده، مشخص شد که متغیر مستقل شایستگی‌های حرفه‌ای قادر به تبیین میزان قابل توجهی از تغییرات هر دو متغیر وابسته‌ی پژوهش (انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان) می‌باشد. در تبیین یافته‌های این فرضیه، می‌توان بیان داشت دانش‌آموزانی که انگیزش تحصیلی بالاتری دارند، برای رسیدن به اهداف خود و پیشرفت تحصیلی بالاتر تلاش بیشتری می‌کنند و یکی از عوامل تأثیرگذار بر افزایش انگیزش تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان نیز برخورداری معلمان از دانش، مهارت‌ها و توانایی‌های لازم جهت انجام شغل معلمی است. بنابراین، موفقیت هر نظام آموزشی تا حد زیادی به شایستگی‌های حرفه‌ای معلم بستگی دارد. نتایج به دست آمده از این فرضیه با نتایج پژوهش‌های مطهری‌نژاد و فاتحی‌چنار (۱۳۹۶)، تقی‌پور و همکاران (۱۳۹۶)، براری و همکاران (۱۳۹۴)، مهاجری و همکاران (۱۳۹۱)، عریضی و همکاران (۱۳۸۶)، رناتا و همکاران (۲۰۱۸)، زولجان و همکاران (۲۰۱۱)، بلوسا و آزالینا (۲۰۱۰)، و بیرگیهام و همکاران (۲۰۰۹)، همسو می‌باشد.

براساس نتایج حاصله از تحلیل رگرسیون همزمان، در جهت بررسی فرضیه‌ی فرعی اول، مشخص شد که ابعاد ۳ گانه‌ی شایستگی‌های حرفه‌ای (شایستگی شناختی، شایستگی نگرشی- رفتاری و شایستگی مدیریتی)، قادر به تبیین میزان قابل توجهی از واریانس انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان می‌باشند و از میان ابعاد شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان، بیشترین میزان تبیین متغیر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان مربوط به بعد شایستگی شناختی می‌باشد. در تفسیر این یافته‌ها اینگونه مطرح می‌شود که با افزایش یک انحراف استاندارد در نمره‌ی هر سه بعد شایستگی‌های شناختی، نگرشی- رفتاری و مدیریتی، نمره‌ی انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان نیز به همان میزان افزایش خواهد یافت و یا بالعکس. این نتیجه بیانگر این است که لازمه‌ی برآوردن نیازها و مطالبات تدریس، برخورداری معلمان از مجموعه‌ای یکپارچه از دانش، مهارت‌ها و نگرش‌هاست و هر چه معلمان مدارس از شایستگی‌های مدیریتی و نگرشی- رفتاری و بویژه از شایستگی‌های شناختی بیشتری برخوردار باشند، دانش‌آموزان‌شان از انگیزش تحصیلی بیشتری برخوردار بوده و در نتیجه از عملکرد تحصیلی بهتری نیز برخوردار خواهند بود. نتایج بدست آمده از این فرضیه با نتایج حاصله از پژوهش‌های رناتا و همکاران (۲۰۱۸)، همسو بود. عریضی و همکاران (۱۳۸۶)، نیز در پژوهشی مشابه نشان دادند که از میان رفتارهای مرتبط با سرزندگی معلم؛ اشتیاق معلم، حمایت استقلالی و دانش زیربنایی و از میان رفتارهای مرتبط با انگیزش درونی معلم؛ نیز اشتیاق معلم و تنوع روش، بیش از دیگر رفتارهای معلم تبیین کننده‌ی انگیزش درونی دانش‌آموزان هستند.

براساس نتایج حاصله از تحلیل رگرسیون همزمان، در جهت بررسی فرضیه‌ی فرعی دوم، مشخص شد که ابعاد ۳ گانه‌ی شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان (شایستگی شناختی، شایستگی نگرشی- رفتاری و شایستگی مدیریتی)، قادر به تبیین مقدار قابل توجهی از واریانس پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌باشند و از میان ابعاد شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان، بیشترین میزان تبیین متغیر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مربوط به بعد شایستگی مدیریتی بود. در تفسیر این یافته‌ها اینگونه مطرح می‌شود که با افزایش یک انحراف استاندارد در نمره‌ی هر سه بعد شایستگی‌های مدیریتی، شناختی و نگرشی- رفتاری، به همان میزان نیز نمره‌ی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان افزوده خواهد شد و یا بالعکس. این نتیجه، بیانگر این است که هر چه معلمان مدارس از شایستگی‌های شناختی و نگرشی- رفتاری و بویژه از شایستگی مدیریتی بیشتری برخوردار باشند، دانش‌آموزان‌شان پیشرفت تحصیلی بیشتری خواهند داشت و چنین معلمانی اثربخش‌تر بوده و بهتر می‌توانند دانش‌آموزان خود را به اهداف یادگیری مورد نظر و پیشرفت تحصیلی بیشتر هدایت کنند. نتایج بدست آمده از این فرضیه با نتایج حاصله از پژوهش‌های مطهری‌نژاد و فاتحی‌چنار (۱۳۹۶)، مهاجری و همکاران (۱۳۹۱)، زولجان و همکاران (۲۰۱۱)، بلوسا و آزالینا (۲۰۱۰)، همسو بود.

براساس نتایج حاصله از آزمون همبستگی پیرسون، در جهت بررسی فرضیه‌ی فرعی سوم، مشخص شد که کلیه‌ی ابعاد شایستگی‌های حرفه‌ای (شناختی، نگرشی- رفتاری، و مدیریتی) با انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان ارتباط مثبت، مستقیم و معنادار دارند و قوی‌ترین رابطه بین بعد شایستگی نگرشی- رفتاری با بعد شایستگی مدیریتی و ضعیف‌ترین رابطه نیز بین بعد شایستگی نگرشی- رفتاری با انگیزش تحصیلی بود. در تبیین یافته‌های این فرضیه می‌توان اظهار داشت که هرچه انگیزه‌ی فرد برای تحصیل بیشتر باشد، فعالیت و رنج و زحمت بیشتری را برای رسیدن به هدف نهایی متحمل خواهد شد و در این مسیر، سعی خواهد کرد توانایی‌های خود را بهبود بخشد و حتی اطلاعاتی بیش از آنچه در محیط کلاس آموزش داده می‌شود، فرا گیرد و به سطح بالایی از خودکارآمدی دست پیدا کند و در این میان معلم خلق کننده‌ی فضایی است که دانش‌آموز در آن بصیرت پیدا می‌کند، استعدادهای بالقوه‌ی خود را می‌شناسد و آن‌ها را رشد می‌دهد و در جهت پیشرفت تحصیلی بهتر گام برمی‌دارد. نتایج بدست آمده از این فرضیه، با نتایج حاصله از پژوهش رناتا و همکاران (۲۰۱۸)، همسو بود.

براساس نتایج حاصله از آزمون همبستگی پیرسون، در جهت بررسی فرضیه‌ی فرعی چهارم، مشخص شد که بین کلیه‌ی ابعاد شایستگی‌های حرفه‌ای (شناختی، نگرشی- رفتاری، و مدیریتی) با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ارتباط مثبت، مستقیم و معنادار وجود دارد و قوی‌ترین رابطه بین بعد شایستگی شناختی با پیشرفت تحصیلی و ضعیف‌ترین رابطه نیز بین بعد شایستگی شناختی با شایستگی مدیریتی بود. در تبیین یافته‌های این فرضیه می‌توان بیان داشت که برخورداری معلمان از

استانداردهای حرفه‌ای بویژه دانش برقراری ارتباط صمیمی‌تر با دانش‌آموزان، می‌تواند برای دانش‌آموز یک حمایت اجتماعی مهم و یک احساس خودارزشمندی تلقی شود که منجر به افزایش اعتماد به نفس و ارتقاء انگیزه تحصیلی و خودکارآمدی بیشتر در آنان شود و تلاش آن‌ها را در مسیر پیشرفت تحصیلی افزایش دهد. نتایج بدست آمده از این فرضیه، با نتایج حاصله از پژوهش‌های مطهری‌نژاد و فاتحی‌چنار (۱۳۹۶)، مهاجری و همکاران (۱۳۹۱)، زولجان و همکاران (۲۰۱۱)، بیرینگهام و همکاران (۲۰۰۹)، همسو بود.

براساس نتایج حاصله از آزمون t گروه‌های مستقل، در جهت بررسی فرضیه‌ی فرعی پنجم، مشخص شد که میانگین دانش‌آموزان پسر به طور معناداری بیشتر از دختران می‌باشد و بنابراین، بین شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان از دیدگاه دانش‌آموزان دختر و پسر دوره‌ی متوسطه‌ی دوم شهر نورآباد تفاوت معناداری وجود داشت. این نتیجه بیانگر این است که امکان دارد علت تفاوت دیدگاه‌های دختران و پسران، در تنوع انتظاراتی باشد که از معلمان خود دارند. دختران بیشتر انتظار دارند که معلمان‌شان، علاوه بر اینکه در درس سخت‌گیر باشد، اما در عین حال کلاس شادی نیز داشته باشد و اگر مشکلی خارج از مدرسه دارند، آن را با ناراحتی به کلاس درس نیاورده و از همه مهم‌تر برنامه‌ریزی منسجم داشته باشند. اما پسران بیشتر انتظار دارند که در کلاس درس به آنها سخت گرفته نشود و به آن‌ها اجازه داده شود تا از آزادی بیشتری در تعاملات خود با معلم و همکلاسی‌ها برخوردار باشند. نتایج بدست آمده از این فرضیه، با نتایج حاصله از پژوهش بیرینگهام و همکاران (۲۰۰۹)، مغایرت داشت.

براساس نتایج حاصله از آزمون t گروه‌های مستقل، در جهت بررسی فرضیه‌ی فرعی ششم، نیز مشخص شد که میانگین دانش‌آموزان دختر به طور معناداری بیشتر از پسران می‌باشد و بنابراین، بین انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان دختر و پسر دوره‌ی متوسطه‌ی دوم شهر نورآباد تفاوت معناداری وجود داشت. در تبیین یافته‌ی بدست آمده از این فرضیه می‌توان اذعان داشت که دانش‌آموزان پسر در مقایسه با دختران از انگیزش کمتری برای انجام بهینه‌ی تکالیف تحصیلی و امتحانات درسی برخوردار هستند و دلیل این امر شاید علاقه به نظم و انضباط در دختران و علاقه به بازیگوشی در پسران می‌باشد که منجر به احساس کمبود انگیزش در پسران و دلسردی از انجام تکالیف مدرسه در آن‌ها می‌شود و این در حالی است که دانش‌آموزان پسر از لحاظ بهره‌ی هوشی هیچ تفاوت خاصی با دختران ندارند؛ ولی بروز این علاقمندی‌ها و احساسات ناخوشایند در آنان منجر به عدم علاقه به مدرسه و کاهش انگیزش به تحصیل در آنان می‌شود. نتایج بدست آمده از این فرضیه، با نتایج حاصله از پژوهش آریاتامانیل (۲۰۱۱)، همسو بود. اما با نتایج پژوهش رناتا و همکاران (۲۰۱۸)، مغایرت داشت. با توجه به نتایج پژوهش حاضر، پیشنهاد می‌شود که:

۱. در امر آموزش و پرورش، به انتخاب و انتصاب شایسته‌ی معلمان اقدام شود و بستری فراهم شود تا در آن معلمان، از دانش و مهارت لازم پیرامون موضوع تدریس خود برخوردار گردند.
۲. معلمان با توجه به مسأله‌ی جنسیت، بهترین شیوه‌ها را برای کلاس‌داری و اداره‌ی کلاس درس خود برگزینند.
۳. با توجه به اینکه بهترین شیوه‌ی بهبود انگیزش و یادگیری، ارائه‌ی انواع مشوق‌های مادی و حتی معنوی است، پیشنهاد می‌شود زمینه‌های ارتقاء و افزایش انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان از این طریق فراهم شود. لذا، یکی از این مشوق‌ها می‌تواند تشکیل گروه‌های دانش‌آموز پیشرو و پیشاهنگ باشد.
۴. همچنین، می‌بایست از طریق تشکیل نشست‌هایی بین معلمان و دانش‌آموزان و تبادل نظر و گفتگو درخصوص انتظارات متقابل، اقدامات لازم برای بهبود صوری و محتوایی آموزش و یادگیری صورت گیرد.

منابع

- ۱- آقایی، نجف؛ صفاری، مرجان؛ حسینی فرناز، سادات. (۱۳۹۶). شناسایی صلاحیت حرفه ای ضروری معلمان تربیت بدنی با رویکرد نظریه پردازی داده بنیاد. پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی. دوره ی ۷، شماره ی ۱۴، صص ۸۳-۷۱.
- ۲- بابایی، رضا. (۱۳۹۳). مقایسه ی صلاحیت حرفه ای و الگوی تدریس مورد استفاده بین معلمان فارغ التحصیل از مراکز تربیت معلم و سایر دانشگاه ها. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه محقق اردبیلی.
- ۳- براری، رضا؛ هاشمی تروجنی، سیدرضا. (۱۳۹۴). تأثیر مهارت های حرفه ای معلمان بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی از دیدگاه معلمان شهرستان بابل. اولین کنفرانس بین المللی روانشناسی و علوم تربیتی، شیراز، موسسه عالی علوم و فناوری حکیم عرفی شیراز، <https://www.civilica.com>.
- ۴- برزگر، راضیه؛ علی آبادی، خدیجه؛ نیلی، محمدرضا. (۱۳۹۳). مقایسه اثربخشی طراحی آموزشی مبتنی بر الگوی گانیه و دیک و کاری بر یادگیری، یادداری و انگیزش پیشرفت تحصیلی. اندیشه های نوین تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه الزهراء، دوره ی ۱۰، شماره ی ۱.
- ۵- تقی پور ظهیر، علی. (۱۳۹۲). برنامه ریزی آموزش و پرورش: نظریه ها، فنون و روش ها. تهران: آگاه.
- ۶- تقی پور، حسینعلی؛ کشاورز لشکناری، روح اله؛ یوسف رشیدی، علی اصغر. (۱۳۹۶). دانش محتوایی روش های معلمی و تأثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان. پایگاه اطلاعات علمی جهاد کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز، صص ۲۴-۱.
- ۷- توده رنجبر، محسن؛ عراقی، فاطمه. (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر در افت تحصیلی دانش آموزان و نقش انگیزش در پیشرفت تحصیلی. پنجمین کنفرانس ملی روانشناسی علوم اجتماعی و تربیتی، بابل، مؤسسه علمی تحقیقاتی کومه علم آوران دانش.
- ۸- دیبایی، صابر محسن؛ عباسی، عفت؛ فتحی و اچارگاه، کوروش؛ صفایی موحد، سعید. (۱۳۹۵). تبیین مؤلفه های شایستگی حرفه ای معلمان و تحلیل جایگاه آن در اسناد بالادستی آموزش و پرورش ایران. پژوهش های آموزش و یادگیری، شماره ی ۱۳ (پیاپی ۲)، صص ۱۲۳-۱۰۹.
- ۹- شریعتمدار، آسیه؛ نعیمی، مریم. (۱۳۹۴). پیش بینی انگیزه ی پیشرفت تحصیلی از طریق سبک های مقابله ای با مشکلات نوجوانان. نشریه ی پژوهش در نظام های آموزشی، شماره ی ۹ (پیاپی ۳۱)، صص ۲۱۰-۱۹۱.
- ۱۰- عریضی، حمیدرضا؛ عابدی، احمد؛ تاجی، مریم. (۱۳۸۶). رابطه ی رفتارهای معلم با سرزندگی و انگیزش درونی دانش آموزان دبیرستان های شهر اصفهان. فصلنامه ی نوآوری های آموزشی، سال ششم، شماره ی ۲۳، صص ۲۸-۱۳.
- ۱۱- عطایی کجویی، پری؛ سعیدی، فرناز؛ سپهری، محدثه. (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان. همایش بین المللی افق های نوین در علوم تربیتی، روانشناسی و آسیب های اجتماعی، تهران، انجمن افق نوین علم و فناوری.
- ۱۲- مطهری نژاد، حسین؛ فاتحی چنار، فرداد. (۱۳۹۶). نقش شایستگی های حرفه ای دبیران ریاضی در پیش بینی پیشرفت تحصیلی ریاضی دانش آموزان مدارس عادی و خاص. نشریه ی علمی- پژوهشی آموزش و ارزشیابی، دوره ی ۱۰، شماره ی ۳۸، صص ۷۷-۵۱.
- ۱۳- ملائی نژاد، اعظم. (۱۳۹۳). صلاحیت های حرفه ای مطلوب دانشجو معلمان دوره ی آموزش ابتدایی. فصلنامه ی نوآوری های آموزشی، سال یازدهم، شماره ی ۴۴، صص ۶۲-۳۳.

- ۱۴- مهاجری، مژده؛ شریف، مصطفی؛ مهاجری، احمد. (۱۳۹۱). **رابطه‌ی بین قابلیت‌های حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در شهر اصفهان**. رویکردهای نوین آموزشی، شماره ۷ (پیاپی ۱)، صص ۴۸-۲۷.
- ۱۵- یعقوبی، یاسمن؛ قلی‌پور مقدم، فرخ. (۱۳۹۱). **بررسی ویژگی‌های تدریس اثربخش از دیدگاه دانشجویان دانشکده‌ی پرستاری - مامایی و پیراپزشکی لنگرود**. پژوهش در آموزش علوم پزشکی، دوره ۴، شماره ۲، صص ۴۰-۳۴.

- ۱۶- Abdollahi, B., Dadjooye Tavakkoli, A., & Youseliani, G. (۲۰۱۴). **Identification and validation of effective teachers' professional competencies**. Quarterly Journal of Educational Innovations. ۱۳(۱), pp. ۷-۲۴ [In Persian].
- ۱۷- Ali, J., & McInerney, D. M. (۲۰۰۵). **An analysis of the predictive validity of the inventory of school motivation (ISM)**. In AARE ۲۰۰۵ International Educational Conference. Sydney, Australia.
- ۱۸- Areepattamannil, SH. (۲۰۱۱). **Academic self- concept, academic motivation, academic engagement and academic achievement: A mixed methods study of Indian adolescents in Canada and India**. the Degree Of Doctor of Philosophy, Queen s University, Kingston, Ontario, Canada, September.
- ۱۹- Belousa, I., & Ūzuliņa, S. (۲۰۱۰). **Emotional aspect of teachers' professional mastery in Latvia: Theoretical and historical reflections**. Discourse and Communication for Sustainable Education. Jun ۱۱(۲), pp.۸۲-۹۴.
- ۲۰ - Brigham, F. J., Scruggs, T. E., & Mastropieri, M. A.(۲۰۰۹).**Teacher enthusiasm in learning disabilities classrooms: Effects on learning and behavior**. Learning Disabilities Research and Practice, ۷, ۶۸-۷۳.
- ۲۱- Clark, M. H., & Schroth, C. A. (۲۰۱۰). **Examining relationships between academic motivation and personality among college students**. Journal of Learning and Individual Differences , ۲۰, PP. ۱۹-۲۴.
- ۲۲- Elliott, B. L. S. (۲۰۱۰). **Effective teacher characteristics: A two nation causal comparative study (Doctoral dissertation)**. Walden University.
- ۲۳- Good lad, J. (۲۰۰۸). **Organization of the Curriculum: Handbook of Research on Curriculum**. New York .NY: Macmillan.
- ۲۴- Karimi, A. (۲۰۰۵). **The findings of PIRLS ۲۰۰۱ studyon reading literacy in Iran**. Journal of Education ۲۱(۱), pp. ۳۹-۸۸ [In Persian].
- ۲۵- McInerney, D. M. (۱۹۹۲). **Cross-cultural insights into school motivation and decision making**. Journal of Intercultural Studies, ۱۳, pp. ۵۳-۷۴.
- ۲۶ - Renata, R., Wardiah, D., & Kristiawan, M. (۲۰۱۸). **The Influence Of Headmaster's Supervision And Achievement Motivation On Effective Teachers**. Jurnal Dosen Universitas PGRI Palembang.
- ۲۷- Taheri, M., Arefi, M., Pardakhtchi, M. H., & Ghahramani, M. (۲۰۱۳). Exploring the process of professional development of teachers in teacher training centers: A grounded theory. *Quarterly Journal of Educational Innovations*, ۱۲(۱), pp. ۱۴۹-۱۷۶ [In Persian].
- ۲۸- Zuljan M. V, Zuljan D., & Pavlin S. (۲۰۱۱). **Towards improvements in teachers' professional development through the reflective learning paradigm—the case of Slovenia**. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. ۴۱.